

Nr 221.

Av herr **Jacobson**, om ökat anslag till bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden.

Vid 1890 års riksdag beslutades att upphäva skyldigheten för distrikten att hålla bostad åt provinsialläkare. Detta riksdagens beslut hade till följd, att svårigheter så småningom uppstodo att få en del provinsialläkardistrikt besatta.

Under framhållande av att det nyssnämnda beslutet under senare år i mycket hög grad bidragit till att ett större antal provinsialläkartjänster icke blivit besatta hemställde vederbörande departement i proposition 262 till 1921 års riksdag, att riksdagen måtte anvisa ett reservationsanslag å 150 000 kr. till bidrag för anskaffande av bostäder till provinsialläkare. Statsbidraget skulle utgå med högst en tredjedel av kostnaden, däri ej inräknad kostnad för tomt, samt icke överstiga 30 000 kr. Beträffande Tärna distrikt gjordes dock det undantaget att statsbidraget i detta fall skulle utgå med två tredjedelar, dock högst 50 000 kr. Dessa bidrag stodo till samtliga provinsialläkardistrikts förfogande.

Närmare bestämmelser utfärdades sedermera genom kungörelse den 2 december 1921 (687).

I proposition till 1924 års riksdag (H. T. 10) framhöll departementschefen följande:

»De statsbidrag, som hittills beviljats från förevarande anslag (anskaffning av provinsialläkarbostad), hava icke i något fall uppgått till det stadgade allmänna maximibeloppet av 30 000 kr. På grund härav samt med hänsyn till den sedan år 1921 inträffade nedgången i byggnadskostnader och fastighetsvärden synes ifrågavarande maximibelopp nu böra sänkas till 20 000 kr. I betraktande av de skäl, som på sin tid föranledde, att Tärna distrikt i förevarande avseende erhöi en särställning, torde för nämnda distrikt bestämda maximibeloppet behållas orubbat.»

Detta förslag godkändes av riksdagen, varigenom maximibeloppet i ny kungörelse 154/1924 bestämdes till 20 000 kr.

I proposition till 1927 års riksdag framhöll departementschefen, att anskaffandet av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden under de två senaste budgetåren fortskridit i en betydligt raskare takt än tidigare. Genom Kungl. Maj:ts beslut hade hittills beviljats statsbidrag till anordnande av läkarbostäder med sammanlagt 481 748 kr. 13 öre, avseende 28 bostäder.

Beträffande grunderna för statsbidrag ansåg departementschefen, att någon minskning av det nu stadgade maximibeloppet 20 000 kr. kunde ifrågasättas, när detta maximibelopp inte till fullo utnyttjades. Medelbehovet av dittills beviljade statsbidrag utgjorde nämligen omkring 16 500 kr., varför en sänkning av maximibeloppet till 18 000 kr. utan olägenhet kunde äga rum, vilket förslag av riksdagen bifölls.

Vid 1934 års riksdag uppdrogs till Kungl. Maj:t att taga under övervägande, huruvida och i så fall i vilken utsträckning nu utgående statsbidrag borde bibehållas.

I statsverksproposition till 1933 års riksdag anförde vederbörande departementschef, »att det kunde ifrågasättas, om statsbidrag överhuvud taget framdeles borde utgå». Svårigheten att anskaffa lämpliga bostäder åt nämnda läkare i allmänhet synes vara mindre nu än förr. Med den ökade tillgången på läkare vore det vidare knappast att befara, att något provinsialläkardistrikt skulle komma att bli obesatt på grund av bristen på tillfredsställande läkarbostäder. 1936 års riksdag beslöt också, att bidrag för framtiden endast skulle utgå för uppförandet av bostäder åt provinsialläkare i ödemarksområden.

Principen när det gällt dessa bidrag har från allra första början varit den, att bidraget skulle utgå med en tredjedel av byggnadskostnaderna, dock högst med 30 000 kr.

Att maximibeloppen sedermera sänktes till först 20 000 och sedan till 18 000 kr. var ju beroende på, såsom vederbörande departementschef också framhöll, »nedgången i byggnadskostnaderna». Sådan omständighet föreligger ju icke nu. Tvärtom är det ju så, att byggnadskostnaderna nu äro högre än tidigare, varför det nu maximerade bidraget icke kommer att tillnärmelsevis motsvara en tredjedel av byggnadskostnaderna, vilket dock var riksdagens avsikt när bidragen beslutades.

Provinsialläkarbostaden i Vilhelmina södra distrikt, som i början av sistlidna december månad blev färdig för inflyttning, har dragit en kostnad av något över 100 000 kr., och den under byggnad varande läkarbostaden i Fredrika kommun torde komma att kosta något liknande.

Det vore därför högst beklagligt, om dessa kommuner, som nödgats uppföra sina bostäder under nu rådande dyrtid, endast skulle erhålla ett statsbidrag beräknat på basis av byggnadskostnaderna under 1920-talets depressionsperiod.

I all synnerhet gäller detta Vilhelmina kommun, som icke hann få läkarbostaden i södra distriktet färdigbyggd förrän kommunalfullmäktige den 4 sistlidne november nödgades besluta om uppförande av ytterligare en läkarbostad med särskild flygelbyggnad för väntrum, mottagningsrum, behandlingsrum m. m., som sannolikt kommer att draga en högre kostnad än den under fjolåret uppförda bostaden.

Kommunalfullmäktige ansågo på grund av medicinalstyrelsens hot att icke låta upprätta något förslag å den nyinrättade provinsialläkartjänsten i Vilhelmina norra distrikt, förrän bostadsfrågan vore ordnad, sig nödsakad att gå i författning om uppförandet av ytterligare en provinsialläkarbostad. Uppförandet av nyssnämnda bostad kommer att påbörjas till våren. Även om bidrag å vardera 30 000 kr. till de båda bostäderna i Vilhelmina erhållas, blir det dock en ytterst kännbar utgift för en förut skatte-tyngd kommun att under loppet av endast två år uppföra tvenne kostbara bostäder, som komma att draga en kostnad av över 200 000 kr.

Då det endast vore en gärd av rättvisa att med hänsyn till de nu rådande höga byggnadskostnaderna höja de under depressionstiden nedsatta bidragen till de ursprungliga, tillåter jag mig hemställa, att såväl Vilhelmina som Fredrika kommuner inom Västerbottens lappmark måtte erhålla en tredjedel av byggnadskostnaderna för uppförande av bostad för provinsialläkarna i Vilhelmina södra distrikt och i Fredrika kommun, dock högst 30 000 kr. vardera.

Med stöd av det anförda och under åberopande av sammandrag å ifrågasvarande byggnadskostnader och en sammanställning av de båda kommunernas ekonomiska ställning, som kommer att överlämnas direkt till statsutskottet, hemställes,

att till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:
Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisas ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

Stockholm den 23 januari 1946.

Uddo R. Jacobson.
